

LIETUVOS RESPUBLIKOS RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBA
VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DĖL SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO PASLAUGŲ RINKŲ
TYRIMŲ REZULTATŲ PASTABŲ VERTINIMO VIEŠASIS APITARIMAS

PROTOKOLAS

2014-06-05

Vilnius

Pastabų aptarimo posėdžio pirmininkas – Linas Bakutis, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos Strategijos departamento l. e. direktoriaus pavaduotojo pareigas.

Pastabų aptarimo posėdžio sekretorius – Audrius Šniepis, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos Strategijos departamento Ekonominės analizės skyriaus l. e. skyriaus vedėjo pareigas.

Dalyviai:

- Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – RRT): Nerijus Karklas, Rolandas Brukštus, Marina Lavrinavičiūtė, Linas Bakutis, Audrius Šniepis.
- TEO LT, AB (toliau – TEO): Vida Gobienė, Darius Šttilis.
- AB Lietuvos radijo ir televizijos centras (toliau – Telecentras): Rolandas Mockaitis, Romas Bunevičius.
- UAB „Digitela“: Danutė Valentėlienė.
- UAB „CSC TELECOM“ (toliau – CSC TELECOM): Vitalijus Agafonovas.
- UAB „Nacionalinis telekomunikacijų tinklas“ (toliau – NTT): Antanas Masevičius.
- UAB „Bitė Lietuva“ (toliau – Bitė Lietuva): Jolita Kurtinaitienė, Vitalijus Kirvaitis.
- UAB „MEDIAFON“ (toliau – MEDIAFON): Radvilė Sadulaitė, Marija Vilčiauskaitė.
- UAB „Telekomunikacijų grupė“: Galina Tovstukha.
- UAB „OMNITEL“ (toliau – OMNITEL): Justė Žuklijaitė.
- UAB „TELE2“ (toliau – TELE2): Edvinas Krasauskas.
- UAB „LINKOTELUS“ (toliau – LINKOTELUS): Ruslanas Linovskis, Valentin Gavrilov.

Pastabų viešasis aptarimas vyko 2014 m. birželio 5 d. RRT patalpose Algirdo g. 27A, Vilniuje.

1. Darbotvarkė:

RRT: Trumpai pristatė Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos ir Balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose rinkos tyrimų eigą nuo rinkų tyrimų pradžios iki viešosios konsultacijos pabaigos. Informavo, kad pastabos buvo gautos iš trijų ūkio subjektų: UAB „CSC TELECOM“, TEO LT, AB ir UAB „OMNITEL“. Paminėjo, kad viešojo aptarimo metu bus aptartos šios pastabos: ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų dalinimasis; skambučių užbaigimo kainų diferencijavimas Europos Sąjungoje (toliau – ES) ir ne ES; nediskriminavimo įpareigojimų detalizavimas; TEO reguliuojamų didmeninių paslaugų kainų sumažinimas tiek, kad didmeninių paslaugų kainos būtų mažesnės nei mažmeninių paslaugų kainos; TEO suskaldymas į du juridinius asmenis; galimybė suvienodinti skambučių užbaigimo viešuosiuose fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose kainas; mažmeninių judriojo telefono ryšio paslaugų reguliavimas; skambučių inicijavimo viešuosiuose judriojo ir fiksuotojo ryšio tinkluose paslaugų reguliavimas; kitos paslaugos, kurios nėra skambučių užbaigimo rinkos tyrimo objektas (SMS ir MMS užbaigimas (arba teikimas), skambučiai į 900 numerius). Paaškinio, kad toliau išskirtos pastabos bus nagrinėjamos išsamiau ir paprašė pastabų aptarimo dalyvių, turint papildomų pastabų, jas pateikti. Paprašė pastabų aptarimo dalyvius prisistatyti prieš pasisakant.

2. Pirmos pastabos aptarimas (ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų dalinimasis):

RRT: Nurodė, kad ryšių linijos sąnaudas buvo pasiūlyta dalintis pagal Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisykles, patvirtintas RRT direktoriaus 2011 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. 1V-960 „Dėl Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Prieigos taisyklės), kurios nurodo, kad jei operatoriai nesusitarė kitaip, yra nustatytas tam tikras ryšių linijos įrengimo ir teikimo sąnaudų dalinimosi mechanizmas: ryšių liniją įrengia tas ūkio subjektas, kuris pasiūlo mažiausią kainą, o ryšių linijos įrengimo sąnaudos dalinamos pagal srautą. RRT paminėjo, kad TEO siūlė palikti seną reguliavimą, t. y. sąnaudas dalintis per pusę (po 50 proc.). RRT nuomone, siūlomas naujasis reguliavimas nekeičia dabar galiojančios situacijos. Prieigos taisyklėse yra

nurodyta, kad jeigu šalis nesusitaria kitaip ir šalims tinka dabartinės ryšių linijos diegimo sąnaudų dalinimas po 50 proc. sąlygos, šalis tokį sąnaudų dalinimosi santykį gali taikyti toliau. RRT patikslino, kad jeigu reikėtų taikyti Prieigos taisyklėse numatytą ryšių linijos reguliavimą, tai į srautą, kuris turėtų būti vertinamas, įeina visų paslaugų – skambučių inicijavimo, tranzito, skambučių užbaigimo ir kitų paslaugų – sukurtas srautas.

NTT: Paklausė ar srautas turi būti matuojamas minutėmis.

RRT: Paaiškino, kad persiųstas srautas turi būti matuojamas minutėmis.

TEO: Paprašė paaiškinti kuris Prieigos taisyklių punktas leidžia susitarti šalims dėl ryšių linijos diegimo sąnaudų pasidalinimo.

RRT: Paaiškino, kad Prieigos taisyklių 56 punkte yra nurodyta, jog tuo atveju jei operatoriai nesusitaria kitaip, yra naudojamas Prieigos taisyklių 56 punkto papunkčiuose aprašytas ryšių linijos sąnaudų dalinimosi mechanizmas.

3. Antros pastabos aptarimas (skambučių užbaigimo paslaugų kainų diferencijavimas ES, ne ES)

RRT: Pastebėjo, kad klausimas yra labai aktualus, tačiau nustatant paslaugos kainą reikia atsižvelgti į daug aplinkybių. Lietuva turi tarptautinių teisinių susitarimų, kuriuos RRT turi prižiūrėti ir tai apriboja kainų nustatymo galimybes. Patikslino, kad TEO pateiktame pasiūlyme yra nurodyta pakankamai aukšta skambučių užbaigimo kaina (į Rusijos ir Baltarusijos operatorių tinklus) ir ši kaina būtų didesnė nei RRT siūloma nustatyti skambučių užbaigimo kaina. Dėl to operatoriai gautų antpelinį, kurį panaudotų konkurencijos ribojimui. Atsižvelgiant į tai, RRT, prieš teikdama skambučių užbaigimo paslaugų rinkų tyrimų rezultatus pastaboms Europos Komisijai (toliau – EK), nemato galimybės skambučių užbaigimo kainų diferencijuoti į skambučių užbaigimo paslaugų kainas ES, ne ES.

NTT: Patikslino, kad skambučių užbaigimo kainų diferencijuoti į kainas taikomas ES ir ne ES nėra tikslinga. Dauguma tranzitinių operatorių neveda apskaitos pagal A numerį. Todėl skambučių užbaigimo kainų diferencijavimas sukeltų chaosą visoje tranzito paslaugų rinkoje ir laimėtų tas operatorius, kuris persiunčia didžiausią skambučių srautą. Kiti tranzito paslaugų teikėjai nebūtų suinteresuoti diferencijuoti skambučių užbaigimo kainas, nes tai būtų papildomi kaštai ir būtų nustatoma didesnė kaina, nepriklausomai nuo to ar skambinama iš ES, ar ne iš ES.

MEDIAFON: Pastebėjo, kad operatoriaus klientai ir sistemų gamintojai diegia papildomus apskaitos sistemų modulius, kurie leidžia vesti pokalbių apskaitą priklausomai nuo numerio ir skambučio kilmės. Todėl skambučių užbaigimo kainų diferencijavimas pagal šalis būtų papildomos galimybės tranzito paslaugų teikėjams. Tai leistų išbalansuoti pinigų srautus ir papildomai uždirbti.

Bitė Lietuva: Nurodė, kad skambučių užbaigimo paslaugų kainų diferencijavimas pagal šalis būtų papildoma priemonė pritraukti daugiau piniginių srautų iš užsienio į Lietuvą. Taip pat pastebėjo, kad EK vykdo kitų ES šalių valstybių narių rinkų tyrimų rezultatų, kuriuose siūloma skambučių užbaigimo kainas diferencijuoti pagal skambučio kilmę, vertinimo procedūras (galima išskirti Čekiją). Jeigu būtų sukurtas skambučių užbaigimo paslaugų kainų diferencijavimo precedentas, Lietuva tikrai turėtų svarstyti tokią galimybę, nes tai yra vienas iš būdų, kuriuo galima pritraukti pinigų srautų į Lietuvą.

4. Trečios pastabos aptarimas (nediskriminavimo įpareigojimų detalizavimas)

RRT: Nurodė, kad TEO pateikė pasiūlymą detalizuoti nediskriminavimo įpareigojimą. RRT paprašė TEO patikslinti savo pasiūlymą.

TEO: Paaiškino, kad siekiant išvengti diskusijų dėl nediskriminavimo įpareigojimo apimties, būtina apibrėžti konkrečius nediskriminavimo įpareigojimo parametrus. Nediskriminavimo įpareigojimo parametrai galėtų būti: kokybė, kaina, kiti objektai.

RRT: Papildomai paklausė ar nediskriminavimo įpareigojimo taikymas „sąlygų atžvilgiu“ yra nepakankamas ir neaiškus.

TEO: Patvirtino, kad formuluotė „sąlygų atžvilgiu“ nėra aiški. Operatorius nurodė, kad klausimų dėl nediskriminavimo įpareigojimo formuluotės nagrinėjamoje rinkoje greitu metu nekils, tačiau nei viena pusė negali patvirtinti, kad klausimų nekils ateityje.

5. Ketvirtos pastabos aptarimas (TEO reguliuojamų didmeninių paslaugų kainų sumažinimas)

RRT: Informavo, kad CSC TELECOM pasiūlė nustatyti tokias TEO didmeninių paslaugų kainas, kurios būtų mažesnės nei mažmeninių paslaugų kainos. RRT paaiškino, kad šiuo metu yra vykdomi keli rinkos tyrimai: skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimai buvo paskelbti viešajai konsultacijai, viešoji konsultacija dėl tranzito paslaugų rinkos tyrimo dar vyksta. Taip pat RRT nurodė, kad periodiškai atliekant atitinkamus rinkos tyrimus yra užtikrinama, kad didmeninių paslaugų kainos būtų mažesnės nei mažmeninių paslaugų kainos.

CSC TELECOM: Pastebėjo, kad skambučių inicijavimas turi būti neatskiriama dalis nuo skambučių užbaigimo paslaugų. Skambučių inicijavimo paslaugų kaina turėtų būti lygi skambučių užbaigimo paslaugų kainai arba ne didesnė nei skambučių užbaigimo paslaugų kaina.

RRT: Nurodė, kad skambučių inicijavimo rinkos tyrimo projektas šiuo metu yra derinamas ir birželio mėnesį turi būti paskelbtas viešajai konsultacijai.

TEO: Pastebėjo, kad skambučių inicijavimo ir skambučių užbaigimo rinkos yra dvi atskiros rinkos ir jos neturėtų būti susietos.

RRT: Paaiškino, kad skambučių inicijavimo ir skambučių užbaigimo paslaugų rinkos yra atskiros rinkos. EK yra apibrėžusi dvi atskiras rinkas: skambučių inicijavimo rinką ir skambučių užbaigimo rinką. Tačiau skambučių inicijavimo paslaugų kainų atveju, skambučių inicijavimo paslaugos kaina gali būti nustatoma atsižvelgiant į skambučių užbaigimo paslaugos kainą.

CSC TELECOM: Pažymėjo, kad skambučių užbaigimo ir skambučių inicijavimo paslaugų rinkos turėtų būti vertinamos kaip viena, atsižvelgiant į tai, kad vykdomas skambučio perdavimas tik į skirtingas puses. Taip pat skambučio inicijavimas 800 serijos telefono ryšio numeriais gali būti priskiriamas skambučio inicijavimo paslaugai ir skambučio užbaigimo paslaugai.

RRT: Paaiškino, kad skambučių inicijavimo ir skambučių užbaigimo paslaugos nepakeičia viena kitos. Skambučių inicijavimas 800 serijos telefono ryšio numeriais yra laikomas skambučių inicijavimo dalimi ir priskiriamas skambučių inicijavimo paslaugų rinkai, o ne skambučių užbaigimo paslaugų rinkai.

6. Penktos pastabos aptarimas (TEO suskaldymas į du juridinius asmenis)

RRT: Informavo, kad buvo pateiktas pasiūlymas suskaldyti TEO į du atskirus juridinius asmenis (didmeninių ir mažmeninių paslaugų teikėjus). RRT nurodė, kad šiuo metu tai nėra įgyvendinama.

Telecentras: Pasiūlė suskaldyti visą TeliaSonera grupę. OMNITEL ir TEO kartu užima didelę rinkos dalį ir jos turi būti vertinamos ne atskirai, bet kartu. Operatorius siūlo pritarti CSC TELECOM pasiūlymui.

RRT: Paaiškino, kad juridinio asmens skaldymas yra krašutinė reguliavimo priemonė. Jai įgyvendinti reikia atlikti daug tam tikrų procedūrų. Pagal dabar galiojantį reguliavimą, siekiant nustatyti funkcinio atskyrimo įpareigojimą, reikia įrodyti, kad esami įpareigojimai neveikia. Tuomet dėl siūlomo funkcinio atskyrimo būtina konsultuotis su EK. Tačiau EK ir tuomet gali nesutikti su funkcinio atskyrimo įpareigojimo taikymu. Kalbant apie ūkio subjektus TEO ir OMNITEL, pastebėtina tai, kad jie yra valdomi vienos įmonės, tačiau vienas teikia skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkle paslaugas, o kitas skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkle paslaugas. Atsižvelgiant į tai, net ir sujungus šiuos du ūkio subjektus, jų užimamos rinkos dalys nepasikeis.

Telecentras: Pastebėjo, kad TEO ir OMNITEL egzistavimas ir tai, kad jie yra kontroliuojami vieno asmens, kelia klausimą ar skambučių užbaigimo fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose kainos turi skirtis. TEO ir OMNITEL reikia vertinti kaip vieną ūkio subjektą ir RRT nepagrindė argumentų, kodėl bendrovės turi būti vertinamos atskirai.

RRT: Paaiškino, kad Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose ryšių tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkoje TEO ir OMNITEL yra vertinamas kaip vienas ūkio subjektas, tačiau įpareigojimai yra nustatomi skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkle paslaugoms. Net ir įvertinus abiejų operatorių teikiamų paslaugų apimtį, rinkos dalys nuo to nepasikeis.

NTT: Pastebėjo, kad vykstant fiksuotojo ir judriojo ryšio technologijų konvergencijai, turės keistis ir skambučių užbaigimo paslaugų reguliavimas. RRT turėtų ruošti konvergencijai ir reguliavimo peržiūrai.

Telecentras: Paklausė ar atliekant sąnaudų modeliavimą, TEO ir OMNITEL buvo vertinami kaip vienas ūkio subjektas, ar buvo vertinama tai, kad TEO ir OMNITEL yra kontroliuojamos to paties asmens.

RRT: Paaiškino, kad modeliuojant tinklus atskirai buvo modeliuojamas TEO fiksuotojo ryšio tinklas ir OMNITEL judriojo ryšio tinklas. Net ir modeliuojant teorinį konverguotą ryšio tinklą, modeliavimas turi būti pagrįstas realiais duomenimis. EK peržiūrėjęs skambučių užbaigimo paslaugų kainų reguliavimą ir esant realiai technologijų konvergencijai, ateityje galima peržiūrėti galimybę nustatyti vieną bendrą skambučių užbaigimo paslaugų kainą.

NTT: Pastebėjo, kad RRT viename rinkos tyrime yra konstatavusi, kad judriojo ryšio paslaugos pakeičia fiksuotojo ryšio paslaugas ir atvirkščiai. Todėl RRT galėtų atlikti išsamesnę analizę apie fiksuotojo ir judriojo ryšio pakeičiamumą.

7. Šeštos pastabos aptarimas (lygūs skambučių užbaigimo fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose tarifai)

RRT: Pastebėjo, kad Europos Sąjungos valstybės narės, kurios įdiegė BU-LRAIC sąnaudų skaičiavimo modelius, apskaičiavo skirtingas skambučių užbaigimo viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose paslaugų ir skambučių užbaigimo viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose paslaugų sąnaudas. Atsižvelgdamos į gautus sąnaudų skaičiavimo rezultatus, ES valstybės narės nenustato vieno skambučių užbaigimo fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose tarifo. EK kitų ES valstybių narių pranešimų dėl skambučių užbaigimo paslaugų kainų dydžių vertinimo praktika rodo, kad EK dažnai kelia klausimą dėl vienokių ar kitokių kainų dydžių poveikio konkurencijai. Tai yra, nustatant skambučių užbaigimo paslaugų kainas reikia įvertinti ar skambučių užbaigimo paslaugų kainų suvienodinimas nedarys neigiamos įtakos konkurencijai. Fiksuotojo ryšio skambučių užbaigimo paslaugos kainą padidinus iki judriojo ryšio skambučių užbaigimo paslaugos kainos, dalis operatorių gautų papildomą pelną. Papildomas pelnas galėtų būti panaudojamas siekiant riboti konkurenciją. Jeigu sumažintume judriojo ryšio skambučių užbaigimo paslaugos kainą iki fiksuotojo

ryšio skambučių užbaigimo paslaugos kainos, tai, atsižvelgiant į kitų šalių sąnaudų skaičiavimų rezultatus, Lietuvos operatoriai skambučių užbaigimo paslaugas turėtų parduoti pigiau skambučių užbaigimo paslaugos savikainos.

NTT: Pastebėjo, kad RRT išvada, jog skambučių užbaigimo paslaugų kainų suvienodinimas turės neigiamą poveikį konkurencijai, yra paremta prielaida, kad fiksuotojo ryšio rinka ims augti, didės paslaugų teikėjų pajamos ir pelnas.

RRT: Paaiškino, kad RRT nedaro prielaidos, jog fiksuotojo ryšio paslaugų rinka ims augti. Konkurencijos ribojimo rezultatas gali būti rinkos dalių persiskirstymas tarp operatorių.

Telecentras: Pastebėjo, kad TeliaSonera turi įmonę „International Carrier“ kuri teikia skambučių užbaigimo paslaugas tiek fiksuotojo, tiek judriojo ryšio tinkluose ir yra nustačiusi vieną kainą už skambučių užbaigimo paslaugas. Dėl to, RRT prielaidos, kad negalima nustatyti vienos skambučių užbaigimo paslaugos kainos yra neteisingos.

CSC TELECOM: Pasiūlė skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkle kainą padidinti iki skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkle kainos ir jas suvienodinti.

RRT: Patikslino, kad operatoriaus pasiūlymą galima svarstyti, tačiau yra didelė rizika, kad EK prieštaras tokiam pasiūlymui.

NTT: Pasiūlė atlikti sąnaudų analizę, kiek kainuoja pastatyti tinklus, nes technologijos keičiasi ir dabar pastatyti tinklus yra pigiau, nei anksčiau.

Telecentras: Pasiūlė atlikti analizę kas įvyktų, jeigu būtų nustatyta viena skambučių užbaigimo paslaugų kaina.

NTT: Pastebėjo, kad kažkas turėtų atlikti analizę kokia yra reali situacija ir paskaičiuoti ar judrusis ryšys yra brangesnis nei fiksuotas ryšys.

RRT: Paaiškino, kad rinkų tyrimų projektus teikiant pastaboms Europos Komisijai, RRT nesiūlys suvienodinti skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkle ir judriojo ryšio tinkle kainų. Tikėtina, kad EK teigiamai vertintų skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkluose kainų mažinimą, tačiau skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose kainų padidinimas iki skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkluose kainų, EK būtų vertinimas neigiamai.

Telecentras: Pastebėjo, kad neatlikus analizės, kokią poveikį skambučių užbaigimo fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose kainų suvienodinimas turės viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjams ir konkurencijai, RRT argumentai diferencijuoti skambučių užbaigimo paslaugų kainas yra nepagrįsti.

NTT: Pastebėjo, kad skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkluose kaina galėtų būti mažesnė nei skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkle kaina, o RRT siūloma skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkluose paslaugų ir skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose paslaugų kaina yra nepagrįsta.

RRT: Paaiškino, kad skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkle paslaugų kaina yra nustatyta vadovaujantis kitų ES valstybių narių apskaičiuotomis „grynosiomis“ BU-LRAIC sąnaudomis.

NTT: Pastebėjo, kad vadovautis kitų šalių praktika nėra teisinga. Kitos šalys yra žymiai didesnės, skiriasi jų rinkos, todėl tai gali iškreipti situaciją. Dėl to gali būti, kad skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkle paslaugų kaina turėtų būti didesnė.

RRT: Priminė, kad Danija, Estija, Latvija nėra didesnės šalys nei Lietuva. Tačiau Estija, Latvija taip pat siūlo nustatyti 1 euro centro skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkle paslaugų kainą. RRT sutiko, kad gali paskaičiuoti ir įvertinti, koks būtų poveikis rinkai, suvienodinus skambučių užbaigimo fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose paslaugų kainas.

LINKOTELUS: Paminėjo, kad skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkle paslaugų kaina buvo nustatyta 3,6 ct. Ši kaina buvo paskaičiuota ir taikoma laikinai. Nurodė, kad svarbu žinoti ar kaina buvo skaičiuojama ar planuojama skaičiuoti ateityje.

RRT: Paaiškino, kad buvo daromas sąnaudų skaičiavimo modelis. Tačiau atsižvelgiant į tai, kaip kitos ES šalys įgyvendino EK rekomendaciją dėl skambučių užbaigimo paslaugų kainų reguliavimo, RRT sustabdė šį procesą. RRT paaiškino, kad sąnaudų skaičiavimo modeliai yra, turimi tam tikri rezultatai, tačiau atliekamuose skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimuose ir jų rezultatus teikiant pastaboms EK, RRT neplanuoja remtis gautais sąnaudų skaičiavimo rezultatais.

Bitė Lietuva: Pateikė pastabą, kad paskaičiavus pagal objektyvias sąnaudas fiksuotojo ryšio operatorių kaštus buvo atliekamas tyrimas. Tuomet skirtumas tarp mobiliojo ir fiksuotojo ryšio paslaugų kainų buvo pakankamai didelis. Jeigu operatoriai norėtų remtis tais rezultatais, mobiliojo ryšio atveju, tai būtų pakankamas pagrindas reikalauti, kad ir fiksuotojo ryšio atveju tas būtų taikoma. Tačiau nė vienas operatorius nenorėtų tokių nustatytų kainų. Todėl visa tai, kas yra pritraukiama į Lietuvą, traukiama atsiremiant į terminavimo kaštus. Jeigu terminavimo kaštai yra maži, nuo to blogiau tik Lietuvos operatoriams ir vartotojams.

8. Septintos pastabos aptarimas (mažmeninių judriojo telefono ryšio paslaugų kainų reguliavimas)

RRT: Nurodė, kad mažmeninių judriojo telefono ryšio paslaugų kainų reguliavimas yra krašutinė reguliavimo priemonė. Pagal elektroninių ryšių reguliavimo praktiką mažmenines paslaugas galima reguliuoti tik tuomet, kai konkurencija rinkoje apskritai neegzistuoja. Jeigu konkurencija egzistuoja dėl tam tikrų didmeninių paslaugų reguliavimo, tai reikia peržiūrėti ar reikalinga reguliuoti didmenines paslaugas. Situacija mažmeninių judriojo telefono ryšio paslaugų rinkoje rodo, kad nėra pagrindo reguliuoti mažmeninių judriojo telefono ryšio paslaugų kainas. Tam, kad

užtikrinti konkurenciją šioje rinkoje, pakanka reguliuoti didmeninių paslaugų kainas. RRT nuomone, siūlymas reguliuoti mažmeninių judriojo ryšio paslaugų kainas yra nepagrįstas.

9. Aštuntos pastabos aptarimas (skambučių inicijavimo paslaugų reguliavimas)

RRT: Patikslino, kad šis klausimas skyla į dvi dalis: fiksuotojo ryšio skambučių inicijavimo paslaugų reguliavimą ir judriojo ryšio skambučių inicijavimo paslaugų reguliavimą. Fiksuotojo ryšio skambučių inicijavimo paslaugų reguliavimas yra susijęs su rinkos tyrimu, kuris šiuo metu yra atliekamas RRT ir greitu metu turi būti paskelbtas viešajai konsultacijai. RRT nurodė, kad preliminariai yra planuojama siūlyti sumažinti fiksuotojo ryšio skambučių inicijavimo paslaugų kainą. Judriojo ryšio skambučių inicijavimo paslaugų rinkos tyrimas buvo atliktas 2006 m. Šio rinkos tyrimo metu buvo nustatyta, kad judriojo ryšio skambučių inicijavimo paslaugų rinka yra konkurencinga ir nereikia reguliuoti judriojo ryšio skambučių inicijavimo paslaugų rinkos.

CSC TELECOM: Pastebėjo, kad inicijavimo paslauga 800 ryšio linija iš fiksuotojo ir judriojo ryšio tinklų kainuoja skirtingai.

RRT: Paaikšino, kad Skambučių užbaigimo paslaugų rinkų tyrimų objektas nėra skambučių inicijavimo paslaugos atitinkamuose tinkluose. Dėl to, skambučių inicijavimo paslaugų kainų skambučių užbaigimo paslaugų rinkose sureguliuoti nėra galimybių. Nurodė, kad į išsakytą pastabą, kiek tai bus naudinga, atliekamuose rinkos tyrimuose bus atsižvelgta. Kol ši problema bus pradėta spręsti atliekant atitinkamų rinkų tyrimus, šiuo metu galima naudotis kitomis priemonėmis: ginčų sprendimo procedūromis, taikant laikinąsias priemones.

CSC TELECOM: Pastebėjo, kad Lietuvoje atsiranda tendencijos kurtis hibridiniams fiksuotojo ir judriojo ryšio operatoriams ir skambučių inicijavimo paslaugos tokiuose operatoriuose turi būti reguliuojamos vienodai.

RRT: Paklausė ar operatoriaus pasiūlymą reikia suprasti kaip pasiūlymą nustatyti vienodą skambučių inicijavimo kainą viešuosiuose fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose.

CSC TELECOM: Patikslino, kad vienodos kainos turi būti tiek skambučių inicijavimo, tiek skambučių užbaigimo paslaugoms.

10. Devintos pastabos aptarimas (SMS, MMS, skambučių inicijavimo paslauga 900 ryšio linija klausimai)

RRT: Nurodė, kad skambučių užbaigimo rinkų tyrimų metu ir viešosios konsultacijos metu iškelti klausimai dėl kitų paslaugų (SMS, MMS, skambučių inicijavimo paslauga 900 ryšio linija) reguliavimo, nėra skambučių užbaigimo paslaugų rinkų tyrimų objektas.

11. Įpareigojimų įsigaliojimo terminas

RRT: Patikslino, kad siūlytas 2014 m. liepos 1 d. įpareigojimų įsigaliojimo terminas nebus priimtas. Prieš patvirtinant skambučių užbaigimo paslaugų rinkų tyrimų rezultatus, juos reikia pateikti EK. EK savo nuomonę dėl siūlomų priemonių turi pateikti per mėnesį. RRT nurodė, kad artimiausias įpareigojimų įsigaliojimo terminas galėtų būti 2014 m. rugpjūčio 1 d.

12. Dėl UAB „ECOFON“ pripažinimo didelę įtaką turinčiu ūkio subjektu skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkluose rinkoje

RRT: Nurodė, kad skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimą ruošiant pateikti EK, RRT negalės pripažinti UAB „ECOFON“ didelę įtaką turinčiu ūkio subjektu. Viešajai konsultacijai buvo paskelbtas dokumentas be ūkio subjekto UAB „ECOFON“. Teikti RRT siūlomas priemonės EK be nacionalinės viešosios konsultacijos būtų neteisinga UAB „ECOFON“ atžvilgiu.

LINKOTELUS: Pastebėjo, kad pagal RRT atliktus tyrimus operatorius, kuris teikia skambučių užbaigimo paslaugas savo tinkle, kaip taisyklė yra pripažįstamas didelę įtaką turinčiu ūkio subjektu. Tačiau šią taisyklę RRT taiko ne visuomet ir savo nuožiūra nustatytais terminais. Operatorius paminėjo, kad ginčų nagrinėjimo procedūros metu LINKOTELUS buvo įpareigotas parduoti skambučių užbaigimo paslaugų TELE2 pigiau nei kitiems operatoriams, motyvuojant konkurencijos skatinimu. Kas buvo padaryta LINKOTELUS, yra daroma ir su kitais mažaisiais operatoriais. Tačiau kol RRT priims sprendimus didelę įtaką turinčių ūkio subjektų atžvilgiu, operatoriams gali būti taikomas nevienodas reguliavimas.

RRT: Patikslino, kad atliekant rinkos tyrimą buvo vertinami įvairūs faktai. UAB „ECOFON“ pranešimą apie viešųjų judriojo ryšio paslaugų teikimą pateikė 2013 m. liepos 2 d. Tačiau Skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tiriamasis laikotarpis buvo 2009 m. balandžio 1 d. – 2012 m. gruodžio 31 d. RRT paaikšino, kad reguliuoti UAB „ECOFON“ veiklą yra daug papildomų priemonių, ne vien atliekant rinkos tyrimą. Kilus konkurencijos problemoms rinkoje, RRT gali naudoti ginčų sprendimo priemones arba laikinąsias priemones.

LINKOTELUS: Pastebėjo, kad reguliuoti mažuosius operatorius tuomet, kai RRT tai patinka yra ydinga. Operatorius taip pat paminėjo, kad konkurencija nėra lygi visus mažuosius judriojo ryšio operatorius įpareigojant teikti

skambučių užbaigimo paslaugas tokia pačia kaina kaip didieji (OMNITEL, Bitė Lietuva, TELE2) judriojo ryšio operatoriai. Taip pat rinkos tyrimų praktika nėra tinkama, jei kažkurį laikotarpį naujas judriojo ryšio operatorius turės kitas sąlygas veikti rinkoje, nei rinkos senbuviai. LINKOTELUS nuomone, mažųjų operatorių reguliavimas nėra teisingas, o vienodų kainų nustatymas visiems judriojo ryšio operatoriams neskatina konkurencijos, nes nebelieka kuo konkuruoti.

RRT: Paaiškino, kad atliekamas jau trečiasis Skambučių užbaigimo paslaugų rinkos tyrimas. 2009 m. buvo atliktas antrasis rinkos tyrimas, kuriame LINKOTELUS nebuvo pripažintas didelę įtaką turinčiu ūkio subjektu. Tokia situacija susidarė dėl to, kad LINKOTELUS nebuvo deklaravęs ir neteikė duomenų, kad vykdo skambučių užbaigimo paslaugų teikimą. Taip pat ir UAB „ECOFON“ tiriamuoju laikotarpiu neteikė paslaugų. Atliekant ketvirtąjį rinkos tyrimą, UAB „ECOFON“ ir kiti paslaugų teikėjai bus įtraukti kaip ūkio subjektai, vykdantys skambučių užbaigimo paslaugų veiklą, nes dėl objektyvių technologinių priežasčių visi operatoriai, vykdantys skambučių užbaigimo paslaugų veiklą, yra didelę įtaką turintys ūkio subjektai.

LINKOTELUS: Nurodė, kad pradėjus teikti skambučių užbaigimo paslaugas gavo negeografinę numeraciją. Tačiau šios numeracijos negalėjo įgyvendinti daugiau nei metus. Todėl nebuvo jokių duomenų apie vykdomą veiklą.

RRT: Paaiškino, kad LINKOTELUS antrajame skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkle rinkos tyrime nebuvo pripažintas didelę įtaką turinčiu ūkio subjektu.

LINKOTELUS: Pateikė pastabą, kad reguliavimas yra toks, kad rinkoje galėtų veikti tik tie ūkio subjektai, kurie naudojami masto ekonomija (turi pakankamą srautą). Kiti ūkio subjektai yra stumiami iš rinkos, nes neįmanoma konkuruoti.

CSC TELECOM: Išreiškė pastebėjimą, kad ūkio subjektas turintis numeraciją automatiškai yra didelę įtaką rinkoje turintis ūkio subjektas.

LINKOTELUS: Nurodė, kad metus negalėjo įgyvendinti numeracijos. Tačiau RRT už tai mokėjo pinigus.

RRT: Patikslino, kad dėl numeracijos neįgyvendinimo gali būti įvairios priežastys.

LINKOTELUS: Paaiškino, kad nėra aiškių numeracijos įdiegimo bei SMS procedūrų.

CSC TELECOM: Pastebėjo, kad problemų kyla ir dėl SMS užbaigimo. Balso paslaugos ir SMS yra siejamos su konkrečiu telefono numeriu, tačiau balso skambučių ir SMS užbaigimui yra sudaromos atskiros sutartys. Mažiesiems operatoriams reikia turėti visą paslaugų paketą kaip ir didiesiems operatoriams. Operatorius pastebėjo, kad negali gauti SMS į savo judriojo ryšio numeraciją.

LINKOTELUS: Pastebėjo, kad operatorių pateikta informacija rodo judriojo ryšio tinkluose egzistuojančias problemas.

RRT: Pasitiksino ar buvo pateiktos oficialios LINKOTELUS pastabos. RRT nurodė, kad rinkos tyrimas negali išspręsti visų rinkos problemų. Sprendžiama yra tai, ką galima išspręsti tam tikru metu prie tam tikrų prielaidų. Kai kurios problemos nesusijusios su skambučių užbaigimo paslaugomis sprendžiamos ginčų sprendimo priemonėmis ar laikinosiomis priemonėmis.

LINKOTELUS: Paklausė, kokias problemas sprendžia RRT atlikti rinkos tyrimai. Kas bus geriau paslaugų gavėjams atlikus rinkų tyrimus.

RRT: Paaiškino, kad Skambučių užbaigimo rinkos tyrimai sprendžia problemas susijusias su kainomis, tam, kad jos būtų palankesnės vartotojams. Lietuvoje esant mažoms mažmeninių paslaugų kainoms, reguliavimo naudos galima ir nepajauti iškart. Tačiau reguliavimu užkertamas kelias savanaudiškiems operatorių veiksams ateityje.

13. Kiti klausimai

NTT: Pastebėjo, kad ruošiamasi nuimti įpareigojimus tranzito paslaugų rinkoje. Tranzito paslaugų rinkos tyrime yra nurodyta III tipo tranzito paslauga teikiama iš užsienio skambutį perduoti ir užbaigti Lietuvos operatorių tinkluose. Operatorius pastebėjo, kad daugelis rinkos dalyvių turi problemą kaip skambučių negavimas. Patikslino, kad buvo teisminis precedentas, kai TEO neteisėtai riboja UAB „Interneto pasaulis“ numeracijos pasiekimą. Panaikinus galiojančius įpareigojimus tranzito paslaugų rinkoje, rinkos dalyviai gali sulaukti pasikartojančios situacijos.

RRT: Nurodė, kad pasikartojus tokiai situacijai, galima taikyti laikinas priemones.

Telecentras: Pastebėjo, kad operatorius prieš kelis metus taip pat buvo susidūręs su NTT paminėta problema ir buvo priverstas pasirašyti sutartį su kitu operatoriumi.

NTT: Patikslino, kad skambučių praradimo procesas yra labai sunkiai techniškai įrodomas. Jei mažesnis operatorius, turi mažmeninius klientus, tai skambučių užbaigimas iš užsienio yra neatsiejama paslauga, t. y. tokia pati kaip nacionalinių skambučių užbaigimo paslauga. Jeigu klientas negauna skambučių, jis išeina iš operatoriaus ir dažniausiai nueina pas TEO. Paslaugų teikėjas nurodė, kad ši problema buvo santykinai išspręsta RRT tranzito paslaugų rinkoje nustatytais įpareigojimais. Jeigu įpareigojimai bus panaikinti, problema garantuotai grįš.

RRT: Pastebėjo, kad visas pastabas galima pateikti tranzito paslaugų rinkos tyrimo paskelbtoje viešojoje konsultacijoje.

Telecentras: Paprašė patikslinti kaip bus reguliuojamas ryšių linijos sąnaudų dalinimosi mechanizmas.

RRT: Patikslino, kad Prieigos taisyklės leidžia susitarti prieigos sąnaudas pasiskirstyti per pusę (po 50 proc.) arba pagal srautą. Operatoriams paliekama teisė pasirinkti.

MEDIAFON: Patikslino klausimą, jeigu operatoriai nesusitars, kokią tuomet variantą pasirinkti.

RRT: Nurodė, kad tokiu atveju sąnaudas reikėtų pasiskirstyti pagal pokalbių srautus.

Telecentras: Nurodė, kad sąnaudų pasiskirstymas pagal pokalbių srautus neskatina efektyvios konkurencijos. Esamas reguliavimas, kai ryšių linijos sąnaudos yra dalinamos per pusę, skatina konkurenciją. Jeigu sąnaudų pasiskirstymas būtų dalinamas pagal srautus mažesnieji operatoriai mokėtų daugiau. Mažesnieji operatoriai turi mažiau vartotojų, kurie terminuotų srautą savo tinkle, o didieji operatoriai turi daugiau vartotojų, kurie terminuotų srautą savo tinkle. Todėl jokios efektyvios konkurencijos nėra.

RRT: Paaiškino, kad tinklų sujungimo paslaugos yra reguliuojamos skambučių užbaigimo, skambučių tranzito ir inicijavimo rinkose. Tačiau tinklų sujungimo reguliavimas minėtose rinkose yra skirtingas. Pakeisdama prieigos taisyklės, RRT siekė suvienodinti reguliavimą: operatoriai tariaisi dėl ryšių linijos sąnaudų dalinimosi, o jei susitarti nepavyksta, taikomas Prieigos taisyklėse nurodytas ryšių linijos sąnaudų dalinimosi mechanizmas.

Telecentras: Paklausė, kuris pagal nutylėjimą principas bus taikomas dalinant ryšių linijos sąnaudas: per pusę (po 50 proc.) ar pagal srautus.

RRT: Paaiškino, kad remiantis šiuo metu galiojančiais įpareigojimais ryšių linijos sąnaudos būtų dalinamos per pusę.

Telecentras: Jei ryšių linijos sąnaudos bus dalinamos pagal srautus, tai neskaitins efektyvios konkurencijos.

CSC TELECOM: Nurodė, kad sąnaudų dalijimosi principo pagal srautus atveju gali būti, kad vienas operatorius siųs srautą Lietuvoje, o kitas operatorius siųs srautą per užsienį. Tokiu atveju mokės tas operatorius, kuris siuntė srautą Lietuvoje.

TEO: Pasiūlė pakeisti įpareigojimus dėl ryšių linijos sąnaudų dalinimosi, nes dauguma operatorių pasisako už ryšių linijos sąnaudų dalinimąsi per pusę.

MEDIAFON: Pritarė TEO pasiūlymui dėl ryšių linijos sąnaudų dalinimosi per pusę. Paminėjo, kad kaštai patiriami dėl ryšių linijos tikrai nėra tokie dideli, kad reikėtų papildomai vykdyti derybas.

Telecentras: Sutiko, kad toks pasiūlymas, kuriame ryšių linijos sąnaudos dalijamos per pusę ir mokama tik už skambučius, būtų priimtinas.

MEDIAFON: Patikslino, kad RRT teikdama pasiūlymą derėtis dėl sąnaudų pasidalijamo, didina operatorių kaštus, kurie bus skirti suderinti visas sąlygas dėl ryšių linijos įdiegimo. Todėl ankstesnis ryšių linijos sąnaudų dalinimosi per pusę (po 50 proc.) variantas yra priimtinesnis.

14. Pastabų aptarimo apibendrinimas

RRT: Padėkojo susirinkusiems dalyviams už išsakytas nuomones ir paminėjo, kad RRT kiek galėdama atsižvelgs į pateiktas pastabas. Priminė, kad Skambučių užbaigimo rinkų tyrimų projektai bus pateikti pastaboms EK.

Viešojo aptarimo pirmininkas

Linas Bakutis

Viešojo aptarimo sekretorius

Audrius Šniepis